

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва
та реставрації творів мистецтва

«До захисту допущено»
« » _____ 2021 р.
Завідувач кафедри
ОДПМ і РТМ
_____ І. С. Підгурний

Дипломна робота
бакалавра
з теми: **«ХУДОЖНІЙ РОЗПИС ПО СКЛУ НА ГУРТОВИХ ЗАНЯТТЯХ З
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи ОМms-B19z
014 Середня освіта
(Образотворче мистецтво)
ОКР «молодший спеціаліст»
заочної форми навчання
Татарчук Анна Русланівна

Керівник: **Кліщ О.А.**,
кандидат архітектури,
старший викладач
Рецензент:
Демчик К.І.,
кандидат педнаук,
старший викладач

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ І. МІСЦЕ ХУДОЖНЬОГО РОСПИСУ ПО СКЛІ В ІСТОРІЇ	
РОЗВИТКУ ВІТРАЖНОГО МИСТЕЦТВА	5
1.1. Історія мистецтва вітражу	5
1.2. Ключові віхи розвитку вітражного мистецтва	11
1.3. Класифікація видів вітражу	16
1.4. Псевдовітраж – розпис по склі	19
Висновки до розділу І	22
РОЗДІЛ ІІ. ОСНОВИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РОСПИСУ ПО СКЛІ НА	
ГУРТОВИХ ЗАНЯТТЯХ З ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО	
МИСТЕЦТВА	24
2.1. Роль і місце гуртка образотворчого та декоративно-прикладного	
мистецтва в загальноосвітніх школах	24
2.2. Врахування вікових особливостей у побудові занять у гуртках	29
2.3. Мета і завдання гурткових занять із розпису по склі	33
Висновки до розділу ІІ	40
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
ДОДАТКИ	47

ВСТУП

Естетичне виховання – це глибокий, багаторічний педагогічний процес, в результаті якого формується естетичне ставлення дитини до оточуючого її світу, трудової діяльності, природи, мистецтва; формується культура відносин з людьми. Важливо, щоб у процесі естетичного виховання діти самі стали творцями прекрасного – не тільки вміли бачити і розуміти його, але й творити красу навколо себе. Мистецтво, діючи на емоційну сферу людини, стає могутнім засобом морального виховання, насичення духовного життя. Емоційне сприйняття художніх образів, що розкривають красу оточуючого світу, сприяє формуванню світогляду і духовної культури людини.

Образотворче мистецтво – унікальний навчальний предмет, який надає учням багато можливостей для духовного саморозкриття, творчого самовтілення, розвитку здатності до життєвого самовизначення, дає змогу розкрити нахили до різних творчих професій: художника, дизайнера, фотографа, модельєра, спеціаліста з комп'ютерної графіки.

Актуальність дослідження. З кожним роком образотворче мистецтво все сміливіше входить в життя дітей. І педагоги і діти розуміють: прекрасне – добрий помічник у процесі виховання дитини. Твори декоративно прикладного мистецтва допомагаючи пізнавати життя людини і природи, розвивають не тільки зорове сприйняття, але і фантазію. Так, засобами живопису, скульптури, архітектури, графіки, виражається краса життя, природи, виражаються високі думки, почуття. Твори образотворчого мистецтва кличуть до боротьби за прекрасне, відіграють велику роль в повсякденному житті. Талант розуміти і тонко відчувати прекрасне в образотворчому мистецтві, а у деяких дітей і талант створювати прекрасне в живописі, скульптурі, графіці, паперопластиці, малюванні починає формуватися в процесі особистої творчої діяльності, в процесі ознайомлення з образотворчим мистецтвом.

Мета роботи: дослідити основні аспекти розпису по склі на гурткових заняттях. Вивчити цілі і завдання, методи та форми роботи у гуртках

образотворчого мистецтва. Довести, що навчання у гуртках образотворчого мистецтва сприяють забезпеченню особистісного розвитку учнів та збагачення їх емоційно-естетичного досвіду під час сприймання навколишнього світу і художньо-практичної діяльності, інтерпретації творів образотворчого мистецтва, а також у формуванні ціннісних орієнтацій, потреби в творчій самореалізації та духовно-естетичному самовдосконаленні.

Об'єкт дослідження – гурток як вид позанавчальної роботи з образотворчим та декоративно-прикладним мистецтвом в школі.

Предмет дослідження – система методів та засобів опрацювання композицій в процесі вивчення розпису по склі.

Відповідно до мети були визначені наступні **завдання**:

- 1) проаналізувати інформаційні джерела та літературу;
- 2) вивчити роль живопису на склі;
- 3) вивчити особливості побудови гурткових занять;
- 4) висвітлити особливості гурткових занять із розпису по склі.

Для розв'язання поставлених завдань нами були використані такі **методи дослідження**:

1. Теоретичний аналіз літератури з теми дослідження;
2. Зіставлення результатів аналізу та педагогічного експерименту;
3. Узагальнення і синтезування здобутої інформації.

Структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел, додатків та практичної роботи.

ВИСНОВКИ

Останнім часом все більшу популярність отримують предмети інтер'єру, виконані зі скла. До статуєток і ваз, що з сивої давнини прикрашали житло людини, додалися і більш конструктивні елементи: скляні двері і перегородки, сходи (від сходинок до поручнів), меблі (шафи, настінні полиці, столи і стільці, підлоги і стелі). При бажанні можна замовити ванну або раковину зі скла, або душеву кабінку з цього матеріалу вже стали в порядку речей оформлення ванних кімнат. Скляні двері і перегородки в поєднанні з уміло підібраним освітленням перетворюють вашу квартиру, додають їй додатковий об'єм. Скло збільшує простір, додає в інтер'єр більше повітря. Крім того, подібного декору зробить вашу квартиру неповторною і сучасною.

Художня обробка скла - це особливий, неповторний і сучасний напрям декоративно-прикладного мистецтва. Цікаве саме по собі, що придбаває величезну виразність в поєднанні з іншими видами зображальних мистецтв.

У даній роботі нами були вивчені:

- історичні особливості розвитку і становлення виробництва і обробки скла, історія розвитку вітражного мистецтва, що дозволило нам виявити багате минуле скляного мистецтва і безмежні його перспективи;

- історичні особливості розпису по склу. Розпис по склу пройшов багато віків і побував в багатьох країнах, що застосовувалася головним чином для декорування церковних будівель, але це не є межею вітражного мистецтва. Багато різних вітражів збереглося в світі, а саме у Франції, Німеччині, Італії, Швейцарії, Англії, Нідерландах, Чехословаччині, Державному Ермітаже в Санкт-Петербурзі і інших країнах. Шкода, але не всі вони збереглися в колишньому стані.

- вивчені сучасні напрями вітражного мистецтва, його форм, різновидів таких як: живопис на склі, декалькоманія, декорування скла фотодрук.

Вироби, виконані художнім розписом по склу поміщаються почесно в наших будинках серед інших витворів людини, тому що вони є унікальними, оригінальними і неповторними. Призначення вітражів і виробів з скла різноманітне: вони є багатою декоративною прикрасою будівель і окремих приміщень, замінюють шибки і дверну філенку, пропускають світло і дають можливість ізолювати приміщення перших поверхів від сторонніх поглядів.

У наш час дуже популярні витражні вставки для меблів, а також декорування витражним склом ніш, перегородок, дверей і стель.

Дуже часто в інтер'єрі наших будинків стали з'являтися і інші декоративні вироби в техніці розпису по склу. Це всі можливі вази для кольорів, посуд, люстри і бра, виконані в цій техніці, а також фоторамки з елементами художнього розпису і багато що інше.

Обробка скла набула дуже широкого поширення в останні роки: технологічний прогрес в поєднанні із змінами уявлень про інтер'єрному дизайн перетворюють візуально «невагоме» скло в один з найбільш запитаних матеріалів для прикраси інтер'єрів і для рішення архітектурних задач. Серед усього іншого, скло дозволяє в повній мірі використати можливості природного і штучного освітлення.

Сучасна обробка скла дозволяє отримати безліч самих різноманітних ефектів, вирішальних будь-які дизайнерські задачі.

Заняття з образотворчого мистецтва мають важливе естетичне виховне значення для дітей. При залученні їх до образотворчого мистецтва розвиваються естетичні смаки і можливості. Цьому слід приділити більшу увагу. Потрібно тактично пропонувати допомогу дитині, підтримувати її зацікавленість, заохочувати.

Введення в навчальну програму поширені уроки з образотворчого мистецтва допоможе виховати покоління, яке буде всесторонньо розвиненим і естетично обізнаним.

Мистецтво естетики неодмінно зацікавить дітей.

Так, засобами живопису, скульптури, архітектури, графіки виражається краса життя, природи, виражаються високі думки, почуття. Твори образотворчого мистецтва кличуть до боротьби за прекрасне, відіграють велику роль в повсякденному житті. Талант розуміти і тонко відчувати прекрасне в образотворчому мистецтві, а у деяких дітей і талант створювати прекрасне в живописі, скульптурі, графіці, паперопластиці, малюванні починає формуватися в процесі особистої творчої діяльності, в процесі ознайомлення з образотворчим мистецтвом.

Ми розкрили роль і місце гуртка з образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах, приділили увагу врахування вікових особливостей у побудові занять в гуртках образотворчого мистецтва, визначити мету і завдання гуртка.

Також досліджували виховання школярів засобами народного мистецтва. Також дослідили етноестетичне виховання школярів засобами народного образотворчого мистецтва, роль гуртків образотворчої діяльності в корекційному навчанні дітей з особливими потребами та методи розвитку творчих здібностей під час занять в гуртках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво : навч. посіб. для студентів пед. ін.тів / Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич. – Львів : Світ, 1992. – 270, [2] с. : 103 кольор. іл.
2. Антонович Є. А. Художні техніки у школі : навч.-метод. посіб. для студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів / Є. А. Антонович, В. І. Проців, С. П. Свид ; Міністерство освіти України ; Ін-т змісту і методів навчання. – Київ : ІЗМН, 1997. – 309, [3] с. : іл.
3. Антонович Є. А. Художні техніки в школі: Навч.-метод. посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів. Київ: Освіта, 1997. 180 с.
4. Бакушинський А. В. Художнє творчість і виховання. М., 1985, С. 183
5. Білий В. ВІСНИК Львівської національної академії мистецтв. Вип. 33.
6. Білецький П.О. Мова образотворчого мистецтва. –К.: Радянська школа, 1975.
7. Ванслов В. Всестороннее развитие личности и виды искусства. М.: Сов. художник, 1966. - 230
8. Виконання замальовок, етюдів, ескізів та начерків на пленері : метод. рек. / [уклад О. В. Дубінська, Т. В. Майгур] ; Кам'янець-Подільське училище культури ; комісія образотворчого мистецтва. – Кам'янець-Подільський ; 2004. – 16 с.
9. «Віче», 2008 - 319 з. - Бібліогр.: 259-264 з.
10. Галицкий Игорь. История витража / Галицкий, Игорь; І. Галицкий // ДЕКО. 2009. - №6. - С.12-17.
11. Гах І. Становлення українського вітража // ОМ. 1998. № 2.
12. Геродот із Галікарнасу. Скіфія. Найдавніший опис України з V століття перед Христом. К., 1992. С. 30.

13. Гигли Лінетт «Техніка розпису по склу» изд. Ніола-Прес. 2007
14. Гир А., Розпись по стеклу: 20 чудесных проектов в стиле модерн/ Гир А., Фристоун Б. – АРТ- РОДНИК, 2009 – 105 с.
15. Городецкая М. Изысканное стекло своими руками. Техника. Приемы. Изделия энциклопедия. – Москва: АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2008 – 152 с.: ил. – (Золотая библиотека увлечений).
16. Эрэнгросс Б. А. Удивительная наука эстетика. - М.: Детская литература, 1974.-207 с.
17. Загальна історія мистецтв. Т.1. Мистецтво древнього світу/ під. Ред. Климов, Р. Б. - М.: Державне видавництво «Мистецтво», 1956 - 920 з. - Бібліогр.: 12-14 з.
18. Каган Л.Н. Художественный вкус. Опыт конкретно - социологического исследования. -М.: Мысль, 1966. -213 с.
19. Кириченко М. А. Основы образотворчої грамоти : [посібник для студентів спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання педагогічних інститутів] / М. А. Кириченко. – Київ : Вища школа, 1982. – 165, [3] с. : іл.
20. Колір як засіб виразності : [Метод. посіб.] / [уклад Т. В. Майгур] ; Кам'янець-Подільське училище культури ; комісія образотворчого мистецтва. – Кам'янець-Подільський, 2004. – 16 с.
21. Коршевер, Н. Г., Роботи по дереву і склу/ Коршевер Наталья. Видавництво.
22. Крилова О., Скляне місто, побудоване мною/Оксаною Крилова//Ідея вашого будинку. - 2001 - № 3. - 164-176 з.
23. Люцкевич Д. Роспись по стеклу / Люцкевич Д. – М.: Зксмо, 2007.
24. Марія ди Спіріто «витражное мистецтво» видавництво альбом. 2008.
25. Минухин Е. Витражи. Рига, 1959; Уили Э., Чик Ш. Искусство цветного и декоративного стекла. Минск, 1997.

26. Никодеми Г. Б. Техника живописи. Инструменты, материалы, методы : практические советы / Г. Б. Никодеми ; [пер. с итал. Галины Семеновой]. – Москва : ЭКСМО-Пресс, 2002. – 142 с. : ил. – (Серия «Классическая библиотека художника»).

27. Підкурганна Г.О. Художньо-педагогічна підготовка фахівців дошкільного виховання в педагогічному університеті. (Системний підхід). Спб.: НДІХСПбДУ. 1998. – 277с.

28. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності. // Дошкільне виховання – 2002, – № 3. – С. 24 – 28.

29. Ростовцев Н.Н. Методика викладання зображувального мистецтва в школі, М, Просвещение, 1980.

30. Седман Емма «Розпис по склу» видавництво Ніола-Прес. 2008

31. Скло в інтер'єрі//табуреті. - 2003. - вип. 46 (червень).

32. Стаття Ігоря Галіцького "Історія вітража", журнал "Деко", № 6, 2009 р. С.12-17.

33. Тимків Б. М., Кавас К.М. Виготовлення художніх виробів з дерева. Ч.2. Мозаїка. Випалювання. Розпис. Підручник. (за наук. ред. Б.Тимківа).Львів: Світ, 1996. 144 с.

34. Чеченина Е., Скляні стіни, дзеркальні стелі//новина ринку нерухомості. - 2001. - № 28 23.

35. Шарунас Шимулінас: повернення // Новий світ мистецтва (НоМІ). -2005. - №2. - С.103-104

36. Шпаків К. А., Художня обробка металу, скла, пластмаси. - М.: профиздат, 2010